

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.017/2012/3. szám

A Szegedi Ítéltábla a dr. Zlehovszky Ilona ügyvéd által képviselt felperesnek - a dr. Emődi Attila ügyvéd által képviselt alperes ellen öröklési szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében - amelybe felperesi beavatkozóként a dr. Veszelyné dr. Szávai Mária ügyvéd által képviselt lakosok perbeléptek - a Csongrád Megyei Bíróság (Szegedi Törvényszék) 2011. november 21. napján kelt 1.P.20.613/2011/19. számú ítélete ellen a felperes részéről 21. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletét **helybenhagyja**.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 250 000 (kettőszázötven) Ft másodfokú perköltséget.

A feljegyzett 840 000 (nyolcszáznegyvenezer) Ft másodfokú eljárási illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S :

A felperes néhai **(néhai neve)** törvényes öröklésre jogosult hozzátartozója. A néhai 2009. március 25. napján végrendeletet alkotott, amelyben a halálakor meglevő összes ingó és ingatlan vagyonát az alperesre hagyta. A végrendeletet **(ügyvéd neve)** ügyvéd szerkesztette, azt két tanú aláírásával ellátta.

Az örökhagyó 2009. július 13. napján öröklési szerződést kötött az alperessel, amelyben a tulajdonát képező **(település neve, ingatlan hrsz.-a)**. alatti ingatlana tulajdonjogát a szerződés 3. pontjában részletezett, az alperes által nyújtandó tartás és gondozás fejében az alperesre ruházta át. Az öröklési szerződést

ugyancsak **(ügyvéd neve)** ügyvéd készítette, a megállapodást tartalmazó okiratot az örökhagyó két tanú jelenlétében aláírásával ellátta.

Özv. **(néhai neve)** 2009. július 25. napján elhunyt. Hagyatékát **(kijő neve)** közjegyző végrendeleti öröklés jogcímén ideiglenes hatállyal az alperesnek adta át.

A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy a 2009. március 25. napján kelt végrendelet és a 2009. július 13. napján létrejött öröklési szerződés semmis, miután az érintett okiratokat nem az örökhagyó írta alá, illetve vele üres papírt írtak alá és a fölé utólag került a végrendelet, illetve az öröklési szerződés szövege. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként kérte az eredeti ingatlan-nyilvántartási állapot helyreállítását.

A felperesi beavatkozók a végrendelet, illetve az öröklési szerződés érvénytelenségének megállapítását és az eredeti ingatlan-nyilvántartási állapot helyreállítását arra hivatkozással kérték, hogy, az örökhagyó az okirati nyilatkozatok megtételekor cselekvőképtelen állapotban volt.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Állította, hogy az előre elkészített, írásba foglalt végrendeletet és az öröklési szerződést a tanúk és az okíratszerkesztő ügyvéd együttes jelenlétében a néhai saját kezűleg aláírta, annak időpontjában cselekvőképes állapotban volt, ezért jognyilatkozatai nem érvénytelenek.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította és a felperest 500 000 Ft, a beavatkozókat pedig 250 000 Ft perköltség alperes javára történő megfizetésére kötelezte. A határozatában kifejtettek szerint az öröklési szerződés aláírásánál közreműködő **(tanú 1.)**, a végrendeletet okirati tanúként aláíró **(tanú 2.)** és a mindkét okirat aláírásánál közreműködő **(tanú 3.)** tanúvallomása alátámasztotta azt a felperesi állítást, miszerint az örökhagyó a tanúk jelenlétében az ügyvéd által előzetesen felolvasott, már írásba foglalt kész okiratokat írta alá. A vitatott aláírások valódiságát igazolta a perben kirendelt írásszakértő véleménye is, amely szerint a végrendeleten és az öröklési szerződésen szereplő **(néhai neve)** névaláírások az örökhagyótól származnak, olyan körülmény pedig nem merült fel, amiből arra lehetett volna következtetni, hogy az okirat szövege a névaláírásokat követően került a papírlapokra. **(ügyvéd neve)** tanúvallomását értékelve az elsőfokú bíróság bizonyítottanak fogadta el, hogy a néhai akaratának megfelelően került kialakításra mindkét okirat tartalma, továbbá, hogy azok aláírásának időpontjában az örökhagyó szellemi képességei birtokában volt. Ez utóbbi körülményt megerősítő bizonyítékként értékelte a néhai kórházi zárójelentéseit, valamint háziorvosai, **(háziorvosok neve)** tanúvallomását, így nem találta bizonyítottanak, hogy az örökhagyó az öröklési szerződés és a végrendelet aláírásakor cselekvőképtelen állapotban volt.

Ennek kapcsán, mint szükségtelent, mellőzte az igazságügyi elmeorvos szakértő kirendelését és a felperes által indítványozott további tanúk meghallgatását.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, annak megváltoztatása, a keresetének helyt adó döntés meghozatala iránt. Hangsúlyozta, az örökhagyó nem kívánt sem végrendeletet készíteni, sem öröklési szerződést kötni. Álláspontja szerint az okiratok aláírásának körülményeit illetően az okirati tanúk és az okiratszerkesztő ügyvéd nem a valóságnak megfelelő nyilatkozatot tettek. Vallomásaik ellentmondóak a tekintetben, hogy milyen sorrendben érkeztek az okirat aláírásának helyszínére, egymással milyen viszonyban vannak, így nyilatkozataikra tényállás nem alapítható. Kiemelte, hogy az okiratszerkesztő ügyvéd az elé tárt fényképek alapján az örökhagyó lakóházát nem ismerte fel, ami ellentmond annak, hogy a végrendelet készítése előtt a néhai a lakásán felkereste, ezért vallomása nem elfogadható. Az írásszakértő véleményét aggályosnak ítélte, érvelése szerint ugyanis a végrendeleten, az öröklési szerződésen és a **(ügyvéd neve)** részére adott meghatalmazáson szereplő aláírás, valamint az örökhagyótól származó írásmintákon látható névaláírások közötti különbség szemmel látható. Mindez arra enged következtetni, hogy az örökhagyóval üres papírt írást aláírtak, s csak azt követően került az aláírás fölé a végrendelet szövege. Ez utóbbi körülmény vizsgálata során a szakértő téves vizsgálati módszereket választott, így következtetései is tévesek. A szöveg utólagos nyomtatására utal az a körülmény is, hogy az örökhagyó aláírása és az aláírásra kipontozott vonal egymást metszi.

Lényegesnek ítélte, hogy az alperes nem tartotta, avagy gondozta az örökhagyót, erre a néhai nem is szorult rá, miután jelentős megtakarítással és közel havi 70 000 Ft összegű nyugellátással rendelkezett. Az öröklési szerződés elkészítése és az örökhagyó halála között mindössze két hét telt el, így az alperes nem is tehetett eleget a szerződéses kötelezettségének. Sérelmezte, hogy az örökhagyó cselekvőképtelen állapotának igazolására megjelölt bizonyítási indítványait az elsőfokú bíróság nem fogadta el.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

A fellebbezés **alaptalan**.

A Ptk. 653. §-a szerint a végrendelet érvénytelenségére, illetve hatálytalanságára csak az hivatkozhat, aki az érvénytelenség, illetve hatálytalanság megállapítása esetén maga örököl, vagy tehertől mentesül. E rendelkezésből következően a végrendeletet csak az érvényesített megtámadási ok alapján és csak a perben álló felek egymás közötti viszonyában (inter partes) lehet érvénytelennek nyilvánítani (Ptk. 85. sz. állásfoglalás b) pont). Ez az öröklési szerződésre is irányadó, tekintettel arra, hogy a Ptk. 656. §-a az öröklési szerződés érvénytelenségére az írásbeli végrendeletre vonatkozó szabályokat - köztük a Ptk. fentebb idézett 653. §-át - rendeli alkalmazni.

A perbeli esetben az elsőfokú eljárás során a felperes a végrendeletet és öröklési szerződést kizárólag azok alaki hibájára hivatkozással támadta, s csupán a felperesi beavatkozók állították, hogy az örökhagyó belátási képessége a jognyilatkozatok megtételekor teljesen hiányzott, s ezért végrendeletkészítési képesség hiányában az általa tett végrendelet, illetve öröklési szerződés érvénytelen. A beavatkozási kérelemhez azonban

nem fűződnek azok a joghatások, amelyek a keresetlevél benyújtásához illetve a perindításhoz, hiszen a beavatkozó nem peres fél, jogait csak az általa támogatott féllel együttműködve érvényesítheti. A Pp. 57. § (1) bekezdése értelmében a beavatkozás járulékos jellegéből következően a beavatkozó a per tárgyával nem rendelkezhet, nem végezhet rendelkező cselekményeket, a kereset kiterjesztésére, felemelésére, önálló kereseti kérelem előterjesztésére nem jogosult, így olyan jogcímen, amelyen az általa támogatott peres fél a végrendeletet, illetve az öröklési szerződést nem támadja, a jognyilatkozat érvénytelenségének megállapítását nem kérheti. Erre figyelemmel a kizárólag a beavatkozók által megjelölt akarathiba elsőfokú eljárásban történő vizsgálatának nem volt helye. Maga a felperes csupán a fellebbezésében hivatkozott első ízben az örökhagyó beszámítási képességének hiányára, ami azonban olyan keresetmódosításnak tekinthető, ami a Pp. 247. § (1) bekezdése szerint a másodfokú eljárásban nem megengedhető, így azzal az ítéletábrával érdemben ez okból sem foglalkozhatott. Ennek következtében az ítéletábrával mellőzi az elsőfokú ítélet indokolásának a néhai beszámítási képességét illető ténymegállapításait és az annak kapcsán kifejtett jogi indokait.

A fentiekből következően a jogvita elbírálása során kizárólag az képezhetette a vizsgálat tárgyát, hogy a néhai jognyilatkozatai a felperes által felhozott alaki hiányosságokra tekintettel érvénytelennek tekinthetők-e.

Az írásbeli magánvégrendelet érvényességének alaki kellékeire vonatkozó rendelkezéseket a Ptk. 627-632. §-ai tartalmazzák. Az okirat végrendeleti jellegének megállapításához legalább annyi szükséges, hogy az külsőleg az örökhagyótól származóként jelentkezzen és halál esetére szóló olyan nyilatkozatot tartalmazzon, amelyből a végrendeleti minőség kitűnik (Ptk. 85. sz. állásfoglalás). A más által írt (allográf) végrendelet akkor érvényes, ha azt az örökhagyó két tanú együttes jelenlétében aláírja, ha pedig már aláírta, a két tanú előtt az aláírását magáénak kell elismernie és a tanúknak a végrendeletet e minőségük feltüntetésével kell aláírniuk (Ptk. 629. § (1) bekezdés b) pont). A perbeli végrendelet és öröklési szerződés e jogszabályi kritériumoknak megfelel, a perben a felperes sikerrel nem tudta bizonyítani sem azt az állítását, miszerint az okiratokat nem az örökhagyó írta alá, sem azt, hogy az örökhagyó által aláírt üres papírlapokra utólag került a szöveg rányomtatásra. Tény, hogy a felperes az okiratok aláírásakor nem volt jelen, így az ott történetekről közvetlen benyomásai, ismeretei nem lehetnek, következésképpen csupán az örökhagyó korábbi nyilatkozatai alapján - nevezetesen, hogy hangoztatta, nem kíván más személy javára vagyonáról rendelkezni - feltételezte, hogy azokat nem az örökhagyó írta alá, illetve csak egy üres papírlapot látott el aláírásával. Az

érdektelennek tekinthető okirati tanúk az okiratszerkesztő ügyvéddel egybehangzó vallomást tettek a végrendelet és az öröklési szerződés aláírásának körülményeiről. A tanúknak a per mikénti eldöntéséhez és az öröklés rendjének alakulásához érdekük nem fűződik, nyilatkozataik valóságtartalma nem kérdőjelezhető meg pusztán azért, mert a felperes az örökhagyó akaratába, nevezetesen, hogy vagyonát az alperesre hagyta, nem

tud belenyugodni. Abból a körülményből, hogy az okiratok aláírását megelőző eseményekre - pld., hogy milyen sorrendben érkeztek az aláírás helyszínére - pontatlanul emlékeztek, illetve az apróbb részleteket illetően nyilatkozataik nem teljesen fedik egymást, nem lehet következtetést levonni az okiratok alaki hiányosságára, ezek ugyanis olyan lényegtelen eltérések, amelyek az érvénytelenség megítélése szempontjából közömbösek, ugyanakkor a tanúvallomások mellőzésének következményével sem járhatnak.

Alaptalanul hivatkozott a felperes fellebbezésében arra, hogy a végrendelet az azon feltüntetett javítás folytán érvénytelen, amit a bíróságnak hivatalból kellett volna észlelnie. A Ptk. már hivatkozott 629. §-a kógens szabály, amelytől a törvény eltérést nem enged. Az írásbeli magánvégrendelet egyes formáira megszabott alakiságok bármelyikének hiánya a végrendelet érvénytelenségét vonja maga után. Ez ugyanakkor azt is jelenti, hogy csak az ott részletezett jogszabályi feltételek hiánya eredményezhet érvénytelenséget, pusztán egy névelírás, jelen esetben az örökhagyó lánykori nevének téves megjelölése a végrendeletet nem teszi érvénytelenné. Lényeges ugyanakkor, hogy az érvénytelenséget a bíróság hivatalból nem, csak akkor veheti figyelembe, ha arra az érdekelt fél hivatkozik (PK. 85. sz. állásfoglalás b) pont). Ilyen tartalmú nyilatkozatot azonban a felperes az elsőfokú eljárás során nem tett, így e tekintetben az elsőfokú bíróság a végrendeletet akkor sem tehetette volna vizsgálat tárgyává, ha a tévesen írt név kijavítása a Ptk. szerint érvénytelenségi oknak minősülne.

Megalapozatlanok a felperes írásszakértői véleménnyel kapcsolatban kiejtett aggályai is. A szakértő az alkalmazott vizsgálati módszerei ismertetése mellett szakvéleményében logikus és érthető magyarázatot adott a vizsgált okiratokon és összehasonlító írásmintákon szereplő aláírások egybevetése alapján kialakított következtetéseiről, annak további kiegészítését, esetlegesen más szakértő bevonását az ítéltábla nem ítélte indokoltnak. Önmagában az a körülmény, hogy az okiratszerkesztő ügyvédnek adott meghatalmazáson és a végrendeleten feltüntetett örökhagyói névaláírások között eltérés mutatkozik, nem elégséges a felperes azon feltételezésének igazolására, miszerint azok nem egyidejűleg keletkeztek. A szakértő elfogadható magyarázatot adott a különbözőség lehetséges okait illetően, emellett a különleges szakértelemmel nem rendelkező laikus számára is ismert, hogy az egyidejűleg keletkezett névaláírások között is mutatkozhatnak különbségek. A felperes sikerrel azt sem bizonyította, hogy az örökhagyó üres papírlapot írt alá, ezt a szakértői vizsgálat nem igazolta, más bizonyítékot pedig nem tudott felhozni állítása alátámasztására, így az alaki érvénytelenség hiányában az elsőfokú bíróság a kereset elutasításáról megalapozottan döntött.

Csupán megjegyzi az ítéltábla, az öröklési szerződésben vállalt tartási kötelezettségek nem, avagy nem megfelelő teljesítése nem eredményezi a szerződés érvénytelenségét, az a szerződés megszüntetése körében értékelhető körülmény abban az esetben, ha ez iránt a pert az örökhagyó még életében megindította. A perbeli esetben azonban erről nincs szó, a néhai a szerződéses jogviszonyt nem kívánta felszámolni, így halálát követően a

szerződés megszüntetése iránt sem indítható per. Erre figyelemmel a felperes e hivatkozása érdemben nem vizsgálható.

A kifejtettekre figyelemmel az ítéltábla az elsőfokú bíróság érdemben helyes döntését - a fentiek szerinti részben eltérő indokokkal - a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes fellebbezési eljárási költségeinek viselésére, amelynek összegét a 32/2003. (VIII.22.) IM. rendelet 3. § (5) bekezdésében foglaltak szerint állapította meg az ítéltábla.

A felperes teljes személyes költségmentesség kedvezményében részesült, ezért pervesztességére tekintettel a feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket a Pp. 78. § (1) bekezdése és a 6/1986. (VI.26.) IM. rendelet 13. § (1) bekezdése és 15. §-a alapján az állam viseli.

Szeged, 2012. április 11.

Dr. Szeghő Katalin sk.	Bereczkyné dr. Lengyel Nóra sk.	Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
a tanács elnöke	előadó bíró	táblabíró